INFLUENŢA ORIENTALA

ASUPRA

LIMBEI ŞI CULTUREI ROMÂNE

DE

LAZĂR ŞAINEANU

II

VOCABULARUL

1. VORBE POPULARE

BUCUREŞCI
Editura Librăriei SOCECŮ & Comp., Calea Victoriei 21
1900

BDD-B369-11 © 1900 Editura Librăriei Socec & Co.
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 17:14:50 UTC)

BDD-B369-11 © 1900 Editura Librăriei Socec & Co.
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 17:14:50 UTC)

PREFAŢA

Influenţa orientală, şi în special cea osmanlie, s'a manifestat, în liniamentele eĭ generale, în douĕ direcţiunĭ paralele.

Una, de ordine culturală, a format un factor important în viaţa politico-socială a naţiuniĭ nóstre din ultimele douĕ secole; ea se oglindesce în vechea literatură documentală şi, în parte, în cântecele nóstre istorice.

Cea d'a doua, de valóre curat linguistică, a înavuţit fondul limbeĭ populare cu un contingent de noţiunĭ indispensabile.

O diferenţiare a elementuluĭ oriental sub raportul cronologic se impunea dar de la sine şi justifică astfel divisiunea materialuluĭ lexical în: Vorbe populare şi Vorbe istorice.

Neapărat, o demarcaţiune rigurósă într'aceste douĕ categoriĭ nu este totdeauna uşóră. Multe vorbe istorice aŭ supravieţuit în domeniul poesieĭ populare şi în alte documente de natură tradiţională. Ele nu pot fi separate de stocul vorbelor populare propriŭ-ḑise, dar o steluţă le distinge de elementele aḑĭ încă în circulaţiune. Acelaşĭ e casul când e vorba de dignităţĭ pământene saŭ de forme derivate originale.

Prima parte a Vocabularuluĭ e consacrată dar vorbelor populare în sens maĭ larg şi constitue porţiunea cea maĭ însemnată a întregeĭ

BDD-B369-11 © 1900 Editura Librăriei Socec & Co.
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 17:14:50 UTC)

opere. Aci s'aŭ pus la contribuțiune izvórele istorico-literare într'o măsură întinsă, ținând la utilisarea cât se póte de completă a materialelor existente. Pe când numĕrul vorbelor istorice de origină turcéscă póte fi augmentat prin publicațiunĭ documentale ulterióre, fondul vorbelor populare de proveniență osmano-tatară se presintă aci într'o stare quasi-definitivă.

Adnotațiunile făcute de rĕposațiĭ Ispirescu și Polysu la exemplarele lor din „Elemente turcescĭ în limba română“ (1885) ne-aŭ procurat câteva prețióse indicațiunĭ suplementare, de carĭ am ținut sémă și am făcut mențiune la locul cuvenit.

Vorbele isolate saŭ locale, a căror circulatiune se mărginesce la o anumită localitate și carĭ din acéstă causă n'aŭ pătruns încă în literatură, aŭ fost grupate într'o secțiune specială la urma Vorbelor populare. In majoritatea lor, acești terminĭ provincialĭ și de natură maĭ ales profesională, aparțin județelor din Dobrogea saŭ orașelor muntene limitrofe cu acéstă provincie.

In privința metodeĭ, ne referim la cele spuse în Introducerea.

Sub raportul elementuluĭ comparativ, maĭ ales al idiomelor balcanice, nu ne-am mărginit la informațiunile aflătóre la Miklosich, ci am căutat a spori materialele cât privesce maĭ cu sémă limbile bulgară și neo-grécă.

Un indice general al întregeĭ opere se va pune la sfîrșitul Vorbelor istorice, carĭ vor constitui ultima parte a acesteĭ publicațiunĭ.

Bucuresci, Octombre, 1900.

Lazăr Şaineanu

BDD-B369-11 © 1900 Editura Librăriei Socec & Co.
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 17:14:50 UTC)

ABREVIAŢIUNI

1. Aci s'a omis numele intregi şi operele cari figurézá în Bibliografia.
2. Indicarea specialá a volumului la cronicari se aflá asemenea în Bibliografia.
3. Prescurtări familiare (ca alb. = albanez, ar. = arab, fr. = francez, it. = italian, mcr. = macedo-român, ngr. = neo-grec, pers. = persan, pol. = polon, ung. = ungur; apoi prov. = proverb, locuţ. = locuţiune, sin(on.) = sinonim, Sn. = Snóve, V. = vedi, Var. = variantă, f. de z. = fóie de zestre etc.) nu se mai înşiră în ordinea alfabetică.
4. Paragrafele citate se rapórtă la Introducerea.
5. In privinţa transcripţiunii vorbelor orientale: cf. § 20.

ADNOT.	Note manuscrise
AL.	Alexandri, Poes. p.
AL. T.	„ Teatru
AL. Pr.	„ Prosă
AMIR.	Amiras
ANON.	Anonimă (Cronica)
AR.	Aricescu
ARCH.	Archiva (Kogălnic.)
ARCH. IST.	Archiva (Hasdeŭ)
AX.	Axinte
BĂLC.	Bălcescu
Barb.	Barbier de Maynard
BASME	Popescu (N. D.)
BELD.	Beldiman
BOGD.	Bogdan (N. A.)
BUR.	Burada (Dobrogea)
CAL.	Calendarul basmelor
CAN.	Canianu
CANT. Chron.	Cantemir Chronicul
CANT. Mold.	„ Moldova
CANT. Ier.	„ Ist. Ieroglif.
CANT. Ist. ot.	„ Ist. otomană
CĂP(IT.)	Căpitanul
CARAG.	Carageale
CARANF.	Caranfil
COND.	Condica
CONV.	Convorbiri Literare
COST.	Costin
COST.[2]	Glosar (Şaineanu)
CR.	Créngă
CRĂS.	Crăsescu
CRON.	Cronice (ed. Kogăln.)
CUV.	Cuvente den Bătr.
DAP.	Daponte
DASC.	Dascălul (Simeon)
DELAVR.	Sultănica
POP.	Popescu (Radu)
POP-RET.	Pop-Reteganul
R.-COD.	Rădulescu-Codin
REV.	Revista (Tocilescu)
REV. N.	Revista (Hasdeŭ)
ŞEŞ.	Şeşătórea (Goroveĭ)
SEV.	Sevastos (Cântece)
STAM.	Stamati (Cavalerul)
STĂNC.	Stăncescu (Basme)
DION.	Dionisie (Elesiarch)
DOC.	Documente
DRĂGH.	Drăghicĭ
DUM.	Dumitrache
EMIN.	Eminescu
ETYM.	Etymologicum
FIL.	Filimon
FOT.	Fotino
GHEORG.	Gheorgache
GLOS.	Glosar
GORJ.	Gorjan (Halima)
GREC.	Grecénu
HAM.	Hammer
HRIST.	Hristache
IONESCU	Mehedinţi (Agric.)
IPSIL.	Ipsilanti (Comnen)
ISP.	Ispirescu (Basme)
IST.	Istoria (1715)
JIP.	Jipescu (Opincarul)
KIK.	Kikirezu
KOG.	Kogălnicénu (En.)
LEX. BUD.	Lexicon Budan
MAG.	Magazin istoric
MARIAN	Poesiĭ populare
MELCHIS.	Melchisedec
NĂD.	Nădejde (Sofia)
NEC.	Neculce
NEGR.	Negruzzi (Const.)
OD.	Odobescu
ORĂŞ.	Orăşanu (N. T.)
PANN	Povestea Vorbeĭ
PAPAZ.	Papazoglu
Partea I	Vorbe populare
Partea II	Vorbe istorice
TEOD.	Teodorescu (G. Dem.)
TES.	Tesaur (Papiu-Ilar.)
UR.	Uricariŭ (Codrescu)
ŢARA N.	Ţara Nouă (Neniţ.)
VĂC.	Văcărescu
VULP.	Vulpian
XEN.	Xenopol (N.)
WEIG.	Weigand
ZIL.	Zilot

BDD-B369-11 © 1900 Editura Librăriei Socec & Co.
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 17:14:50 UTC)